

Nader ecologisch onderzoek

Herontwikkeling Grensweg 9

Voorst (Gendringen)

Dhr. W. Hafkamp

Nader ecologisch onderzoek

Herontwikkeling Grensweg 9 te Voorst (Gendringen)

Opdrachtgever: Dhr. W. Hafkamp

Projectnummer: 3370.01

Datum: 05-10-2021

Projectleider en rapporteur: Jur Metselaar

Autorisatie: Laura Tilleman

Opdrachtnemer: Buro Ontwerp & Omgeving
Velperweg 157
6824 MB Arnhem
Postbus 2033
6802 CA Arnhem
info@ontwerpenomgeving.nl
www.ontwerpenomgeving.nl

INHOUD

Pagina

1	INLEIDING	3
2	PROJECTLOCATIES EN WERKZAAMHEDEN	4
2.1	Beschrijving projectlocatie	4
2.2	Geplande werkzaamheden	4
3	RESULTATEN QUICKSCAN	5
3.1	Beekrombout	5
3.2	Beekdonderpad	5
3.3	Grote leeuwenklauw	5
4	ONDERZOEKSMETHODE	6
4.1	Beekrombout	6
4.2	Beekdonderpad	6
4.3	Grote leeuwenklauw	7
5	RESULTATEN	8
5.1	Beekrombout	8
5.2	Beekdonderpad	9
5.3	Grote leeuwenklauw	10
6	CONCLUSIE EN ADVIES	11
7	LITERATUURLIJST	12
7.1	Referenties	12
7.2	Gebruikte websites	12
7.3	Overige geraadpleegde bronnen	12

1 INLEIDING

In opdracht van dhr. W. Hafkamp is door Buro Ontwerp & Omgeving een nader ecologisch onderzoek uitgevoerd aan de Grensweg 9 te Voorst (Gendringen). Het initiatief voorziet in de realisatie van maximaal drie nieuwe woningen. Daarnaast ziet het plan toe op de aanleg van een fietspad met fietsbrug, een voedselbos en de herinrichting van de oever van de Aa-strang.

Het nader ecologisch onderzoek is uitgevoerd naar aanleiding van de resultaten van de quickscan natuurtoets die Buro Ontwerp & Omgeving op 30 november 2020 in het projectgebied heeft uitgevoerd. Hieruit kwam naar voren dat de projectlocatie geschikt is als voortplantingsplaats voor de beekrombout en beekdonderpad en als groeiplaats van de grote leeuwenklaus. Er is daarom nader onderzoek gedaan om vast te stellen of deze soorten aanwezig zijn en welke functies het projectgebied al dan niet betreft.

De volgende vragen staan centraal in het onderzoek:

- Zijn de beekrombout, beekdonderpad en grote leeuwenklaus aanwezig in het projectgebied?
- Wat is de functie van het projectgebied voor deze soorten?
- Moet er een vergunning in het kader van de Wet natuurbescherming (Wnb) worden aangevraagd?
- Moeten er mitigerende en compenserende maatregelen worden genomen?

In het voorliggende rapport worden achtereenvolgens het projectgebied (hoofdstuk 2), de resultaten uit de quickscan (hoofdstuk 3), de onderzoeksmethode (hoofdstuk 4), de resultaten van het nader onderzoek (hoofdstuk 5) en de conclusie en het advies (hoofdstuk 6) beschreven.

2 PROJECTLOCATIES EN WERKZAAMHEDEN

2.1 Beschrijving projectlocatie

Het projectgebied ligt in het buurtschap Voorst nabij Gendringen in de gemeente Oude IJsselstreek. Direct ten oosten van het projectgebied stroomt de Aa-strang. Ten noordwesten en zuidoosten van het projectgebied bevinden zich enkele erven met boerderijen, schuren en houtopstanden. Het terrein ligt in een agrarisch landschap dat omringd wordt door weilanden en akkers. Op de navolgende afbeelding is de globale begrenzing van het projectgebied weergegeven.

Figuur 1. Ligging van het projectgebied (rood kader).

De locatie bestaat merendeels uit braakliggend terrein met ruigtekruiden en grassen. Ook staat er een elzensingel langs de Marmelhorstweg en bevinden zich er enkele houtopstanden met berk en zwarte els. Langs de noord(oost)grens van het projectgebied stroomt de Aa-strang. Langs de oevers hiervan bevindt zich een smalle strook met riet en andere oevervegetatie. Parallel aan de oeverstrook ligt een grasstrook dat wordt gebruikt voor het onderhoud van de oever. Zowel de strook met oevervegetatie als het grasstrook liggen lager dan het braakliggende deel van projectgebied.

2.2 Geplande werkzaamheden

Het plan voorziet in de realisatie van maximaal drie woningen, een fietspad en een fietsbrug over de Aa-strang. Daarnaast worden landschappelijke elementen aangebracht om de kernkwaliteiten van de Groene Ontwikkelingszone te versterken. Zo worden de oevers van de Aa-strang verlegd om een meander in de rivier aan te kunnen brengen. Hierdoor ontstaat een verschil in stroomsnelheid en worden stromingsluwe plekken gecreëerd. Tussen de meanders in komt ruimte voor rietkragen en een plas-draszone. Elders in het projectgebied wordt een lager gelegen nat gebied gerealiseerd en worden een voedselbos, bosschages en houtopstanden aangeplant.

3 RESULTATEN QUICKSCAN

Op 30 november 2020 is door Buro Ontwerp & Omgeving een quickscan natuurtoets uitgevoerd. Uit de quickscan blijkt dat er meer informatie benodigd was om de effecten van de werkzaamheden volledig te kunnen toetsen aan de Wet natuurbescherming. Hieronder worden deze resultaten nog eens kort besproken.

3.1 Beekrombout

Op basis van openbare verspreidingsgegevens blijkt dat de beekrombout voor kan komen langs de oevers van het projectgebied. De oevers vormen een geschikte voorplantingshabitat voor de soort. Het uitvoeren van werkzaamheden aan de oevers van de Aa-strang kan een negatief effect hebben op de soort. De beekrombout is een nationaal beschermde diersoort (art. 3.10 Wnb). Hierdoor is het verboden om de soort te vangen of doden en hun rust- of voortplantingsplaatsen opzettelijk te beschadigen of vernielen. Nader onderzoek naar de beekrombout is nodig om vast te kunnen stellen of de soort zich hier voortplant.

3.2 Beekdonderpad

De beekdonderpad is een nachttactieve soort die voorkomt in kleine snelstromende beken met een bodem van grind of stenen. In Nederland wordt de soort aangetroffen in de Geul, Berkel en Aa-strang. Het uitvoeren van werkzaamheden aan de oevers van de Aa-strang kan een negatief effect hebben als de soort voorkomt in het gebied. De beekdonderpad is een nationaal beschermde diersoort (art. 3.10 Wnb). Hierdoor is het verboden om de soort te vangen of doden en hun rust- of voortplantingsplaatsen opzettelijk te beschadigen of vernielen. Nader onderzoek naar de beekdonderpad is nodig om vast te kunnen stellen of de soort hier aanwezig is.

3.3 Grote leeuwenklauw

Uit de openbare beschikbare verspreidingsgegevens blijkt dat de grote leeuwenklauw in de omgeving van het projectgebied te verwachten is. Deze soort kan voorkomen op het braakliggende terrein, in de wegberm en de hellingen langs de oever van de Aa-strang. De grote leeuwenklauw is een nationaal beschermde soort (art. 3.10 Wnb). Hierdoor is het verboden om de soort opzettelijk te plukken, verzamelen, af te snijden, ontwortelen of vernielen. Nader onderzoek moet uitwijzen of de grote leeuwenklauw een standplaats heeft in het projectgebied.

4 ONDERZOEKSMETHODE

4.1 Beekrombout

Het nader onderzoek naar de beekrombout werd uitgevoerd aan de hand van de 'Handleiding landelijk meetnet libellen' (Bouwman & Kalkman, 2004). Dit houdt in dat de oevers van het projectgebied werden onderzocht op de aanwezigheid van larvenhuidjes. Zo kan worden aangetoond of de soort hier zich succesvol heeft voortgeplant. Het uitsluipen vindt plaats van eind april tot begin juni, met een piek in midden mei. Om de aan- of afwezigheid aan te kunnen tonen werden twee veldbezoeken afgelegd. Deze vinden plaats onder zonnige weersomstandigheden (bewolking minder dan 80%), zodat de eventueel aanwezige volwassen exemplaren ook kunnen worden waargenomen.

Datum	Tijd	Temp. (°C)	Wind (Bft.)	Weer	Inventariseranten
12-05-2021	11:00 – 13:00	16 – 17	W2	Bewolking 20 – 60% en zonnig	L. Tilleman J. Metselaar
08-06-2021	10:00 – 11:30	20 – 23	NO2	Bewolking 0 – 50% en zonnig	L. Tilleman J. Metselaar

4.2 Beekdonderpad

Het nader onderzoek naar de beekdonderpad werd uitgevoerd aan de hand van het soortinventarisatieprotocol van het Netwerk Groene Bureaus. Dit houdt in dat door bemonstering met een schepnet werd onderzocht of de soort aanwezig is langs de oevers van het projectgebied. Het onderzoek kan het hele jaar door worden uitgevoerd, met uitzondering van de paarperiode (begin maart – eind april). De aan- of afwezigheid werd aangetoond door twee onderzoeksrondes uit te voeren.

De onderzoeken vonden plaats vanaf de avondschemering en stonden onder leiding van dhr. J. Prescher (Vleermeneer Inventarisatie & Monitoring).

Datum	Tijd	Temp. (°C)	Wind (Bft.)	Weer	Inventariseranten
17-09-2021	19:30 – 21:30	18	NO1	Bewolking 100%	J. Prescher J. Metselaar
04-10-2021	19:45 – 21:45	14	Z2	Bewolking 0 – 20%	J. Prescher L. Tilleman

4.3 Grote leeuwenklauw

Het onderzoek naar de grote leeuwenklauw werd uitgevoerd in de bloeiperiode. Dit betekent dat de inventarisaties plaatsvonden tussen midden mei en eind augustus. Om de aan- of afwezigheid aan te kunnen tonen werden twee veldbezoeken afgelegd. Daaropvolgend werd nog één controleronde uitgevoerd.

Datum	Tijd	Temp. (°C)	Wind (Bft.)	Weer	Inventariseranten
12-05-2021	13:00 – 14:30	17	W2	Bewolking 20 – 60% en zonnig	L. Tilleman J. Metselaar
08-06-2021	11:30 – 13:20	23	NO2	Bewolking 0 – 50% en zonnig	L. Tilleman J. Metselaar
02-07-2021	14:50 – 15:50	20	W2	Bewolking 80% en regelmatig zon	L. Tilleman

5 RESULTATEN

5.1 Beekrombout

Voor het onderzoek naar de beekrombout is de oever van de Aa-strang onderzocht op aanwezigheid van de beekrombout of huidjes van uitgesloten beekrombouten. Er is daarom met een waadpak vanuit het water en op de oever onderzocht of de soort zich hier voortplant. De inventarisatie naar beekrombouten begon in het noorden en eindigde ter hoogte van de brug van de Marmelhorstweg. Tijdens de inventarisatie van 12 mei werd ter plaatse een uitsluipende beekrombout waargenomen in het noordoostelijke deel van het projectgebied (figuur 2 en 3). Daarnaast werden ook twee huidjes gevonden, namelijk ter hoogte van het gemaal en de fietsbrug. De tweede inventarisatie naar de beekrombout is uitgevoerd op 8 juni. Tijdens dit bezoek werden geen nieuwe huidjes van beekrombouten aangetroffen. Wel werd een volwassen exemplaar waargenomen aan de noordoostzijde van het projectgebied (figuur 3).

Toetsing Wet natuurbescherming

Uit het uitgevoerde ecologische onderzoek blijkt dat de beekrombout zich voortplant in het deel van de Aa-strang langs de Grensweg 9. Op verschillende plekken werden in totaal drie huidjes aangetroffen, waardoor kan worden geconcludeerd dat de onderzochte oever tot het voortplantingsgebied van de beekrombout behoort.

Figuur 2. Beekrombout tijdens het uitsluipen langs de Aa-strang (links). Beekrombout vlak na het uitsluipen, de vleugels zijn nog opgevouwen (rechts).

Figuur 3. Locaties waar huidjes van de beekrombout werden aangetroffen (blauwe stippen). De meest noordelijke locatie is waar een uitsluitende beekrombout werd aangetroffen en een volwassen beekrombout werd waargenomen.

5.2 Beekdonderpad

Voor het onderzoek naar de beekdonderpad is met een schepnet onderzocht of de beekdonderpad aanwezig is langs de oever van de Aa-strang. De onderzoeken werden uitgevoerd op 17 september en 4 oktober 2021 met twee onderzoekers. De beekdonderpad werd niet aangetroffen. Op 17 september werd twee keer een biermpje, zeven keer een kleine modderkruiper (figuur 4), vier keer een baars, elf keer een vetje, zes keer een zwartbekgrondel (uitheems) en één keer een snoek gevangen. Op 4 oktober werd twee keer een zeelt, elf keer een kleine modderkruiper, vijf keer een baars, negentien keer een vetje, drie keer een zwartbekgrondel, zeven keer een alver, negen keer een gevlekte Amerikaanse rivierkreeft, één driedoornige stekelbaars en één snoek gevangen.

Figuur 4. Twee van de kleine modderkruipers die werden gevangen op 17 september 2021. De beekdonderpad werd niet geconstateerd.

5.3 Grote leeuwenklauw

Voor het onderzoek naar de grote leeuwenklauw is het hele terrein onderzocht op de aanwezigheid van groeiplaatsen. Tijdens het veldbezoek van 12 mei zijn de wegbermen (Jur/Laura), rivieroever (Laura) en open delen (Jur/Laura) onderzocht op de aanwezigheid van de grote leeuwenklauw. De grote leeuwenklauw werd echter niet aangetroffen. Los van de grassen werden alleen plantensoorten waargenomen als zachte ooievaarsbek, kleine ooievaarsbek, hondsdrif, kruipende boterbloem, smalle wikke, akkerviooltje, witte dovenetel, paarse dovenetel, grote ereprijs, veldereprijs, akkervergeet-mij-nietje, hoenderbeet, gewone raket, heksenmelk, winterpostelein, duizendblad, kromhals en kluwenhoornbloem. Ook tijdens het tweede veldbezoek van 3 juni werd de grote leeuwenklauw niet aangetroffen. Wel werd de nauw verwante kleine leeuwenklauw vastgesteld. In het noordwestelijke deel van het projectgebied werden minstens 45 standplaatsen vastgesteld, ter hoogte van de groensingel. Verder zijn er nog drie standplaatsen langs de zandweg richting dit gebied en twee standplaatsen in de berm van de Marmelhorstweg. De waargenomen kleine leeuwenklauwen bevonden zich op relatief droge grond en voornamelijk in de noordwestelijke hoek van het gebied. Op 2 juli werd nog een controleronde uitgevoerd om zeker te weten dat de determinatie van de kleine leeuwenklauw juist was. Gebaseerd op vorm van de steunblaadjes en de gele i.p.v. bruine nootjes kon dit worden bevestigd.

6 CONCLUSIE EN ADVIES

Buro Ontwerp & Omgeving heeft in opdracht van dhr. W. Hafkamp een nader ecologisch onderzoek uitgevoerd aan de Grensweg 9 te Voorst (Gendringen). Het onderzoek vond plaats naar aanleiding van herontwikkeling van het terrein. Er worden maximaal drie nieuwe woningen gerealiseerd en het plan ziet toe op de aanleg van een fietspad met fietsbrug, een voedselbos en de herinrichting van de oever van de Aa-strang. In de onderstaande tabel staat een samenvatting van de resultaten. Bij aanwezigheid van de soort is aangegeven waar deze soort is aangetroffen, welke artikelen van de Wet natuurbescherming (mogelijk) worden overtreden en welke vervolgstappen ondernomen moeten worden.

Soort	Aanwezigheid	Locatie	Wnb-artikel	Vervolgstep
Beekrombout	Voortplantingsplaats	Oever van de Aa-strang t.h.v. Grensweg 9	3.10 lid 1b	• Activiteitenplan • Ontheffing Wnb
Beekdonderpad	-	-	-	-
Grote leeuwenklauw	-	-	-	-

Voor het overtreden van de verbodsbepalingen uit artikel 3.10 lid 1b is een ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming noodzakelijk. Dit artikel heeft betrekking op het vernielen van vaste voortplantings- of rustplaatsen van soorten. Ten behoeve van de ontheffingsaanvraag dient een activiteitenplan te worden opgesteld. Daarnaast is ook artikel 3.10 lid 1a relevant voor deze soort. Dit artikel heeft betrekking op het doden en vangen van soorten. Er is echter geen ontheffing in het kader van dit artikel noodzakelijk indien mitigerende maatregelen worden getroffen en zorgvuldig wordt gehandeld. Dit dient opgenomen te worden in het activiteitenplan.

7 LITERATUURLIJST

7.1 Referenties

Bouwman, J.H. & Kalkman, V.J. (2004). *Handleiding landelijk meetnet libellen*. Wageningen/Leiden, Nederland: Nederlandse Vereniging voor Libellenstudie, De Vlinderstichting & EIS-Nederland.

Netwerk Groene Bureaus (2017). *Soortinventarisatieprotocollen in het kader van de Wet natuurbescherming (versie juli 2017)*. Geraadpleegd op 28 april 2021 via <https://www.netwerkgroenebureaus.nl/werken-aan-kwaliteit/soortinventarisatieprotocollen/protocollen-vis-amfibie-reptiel-vogel>

7.2 Gebruikte websites

www.pdok.nl

www.ravon.nl

www.verspreidingsatlas.nl

www.waarneming.nl

7.3 Overige geraadpleegde bronnen

Eggelte, E. (2015). *Botanisch woordenboek: verklaring en vertaling van floristische termen*. KNNV Uitgeverij

Van der Meijden, R. (2005). *Heukels' Flora van Nederland*. Noordhoff Uitgevers

